

MISKOLCI EGYETEM

DOKTORANDUSZOK FÓRUMA

Miskolc, 2015. november 19.

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

SZEKCIÓKIADVÁNYA

Kiadja: Miskolci Egyetem Tudományos és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárság
Kiadásért felelős: Prof. Dr. Kékesi Tamás rektorhelyettes
Szerkesztette: Prof. Dr. Szabó Miklós a Tudományági Doktori Tanács elnöke
Technikai szerkesztő: Lakos Zsuzsa
Nyomda: ME Sokszorosító Üzeme
Sokszorosításért felelős: Pásztor Erzsébet
Nyomdaszám: TNRT.2016-2.ME.
ISBN 978-963-358-106-3

Tartalomjegyzék

<p>dr. Ámán Ildikó A KODIFIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG ARCULATAI: MAGYARY ZOLTÁN, MÁRTONFFY KÁROLY ÉS VLADÁR GÁBOR NÉZETEI</p>	7
<p>dr. Balázs Réka A MAGYAR HÁZASSÁGI BONTÓJOG FEJLŐDÉSE</p>	11
<p>dr. Becánics Adrienn KONZULI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS AZ UNIÓS POLGÁROK RÉSZÉRE-NÓVUMOK ÉS MEGVÁLASZOLATLAN KÉRDÉSEK A 2015/637 IRÁNYELV KAPCSÁN</p>	17
<p>László Békési LIABILITY FOR DAMAGES IN TEMPORARY AGENCY WORK AND RELATED ISSUES</p>	23
<p>dr. Belinszky Adrienn AZ ORVOS BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉGE AZ EGÉSZSÉGÜGYI BEAVATKOZÁSOKBAN ÉS AZ ORVOSTUDOMÁNYI KUTATÁSOKBAN</p>	29
<p>dr. Bereczki István A KÖTELEZŐ BÍRÓSÁGI KÖZVETÍTÉS MEGJELENÉSÉHEZ VEZETŐ ÚT HAZÁNKBAN</p>	35
<p>dr. Nóra Béres CRUCIAL ASPECTS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ICC AND THE UNSC</p>	41
<p>dr. Hedwig Bicskei THEORIES ON THE PRESUMPTION OF INNOCENCE THAT DENY THE LEGALITY OF PRE-TRIAL DETENTION AND ITS COMPATIBILITY WITH FUNDAMENTAL RIGHTS</p>	47
<p>dr. Bognár Csaba ÜGYVÉDSÉG ÉS VÁLTOZÓ VILÁG – A XIX. SZÁZAD UTOLSÓ HARMADÁTÓL NAPJAINK MODERN KIHÍVÁSAIG</p>	51
<p>dr. Böröczky Kornélia GAZDASÁGI „KISKAPU-KERESŐK” – AVAGY A GAZDASÁG BÜNTETŐJOGI VÉDELME</p>	57

A KODIFIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG ARCULATAI: MAGYARY ZOLTÁN, MÁRTONFFY KÁROLY ÉS VLADÁR GÁBOR NÉZETEI

dr. Ámán Ildikó*

I. évfolyamos nappali tagozatos doktorandusz
SZTE ÁJTK, Európai Jogtörténeti Tanszék

ELŐLJÁRÓBAN

A publikációm anyagának törzsbázisát a Magyar Közigazgatási Intézet által 1933-ban kiadott *Kodifikációs törekvések* című tanulmánygyűjtemény adja. A dolgozatom során nem fejtem ki teljes terjedelmében a három felszólalást, hanem az előadók mindegyikénél előforduló kérdésköröket járom körbe, oly módon, hogy a felvázolt érveket összevetem egymással. A kiemelkedő kodifikátor és később igazságügy-miniszter, Vladár Gábor nézeteit veszem alapnak, és azokhoz rendelem Mártonffy Károly miniszteri titkár és Magyary Zoltán egyetemi nyugalmazott rendes tanár ellentétes nézeteit.¹

A TÉMAVÁLASZTÁS AKTUALITÁSAI

A témaválasztás aktualitása abban keresendő, hogy 2015. február 5-én megalakult a Közigazgatási Perjogi Bizottság, amely az egységes közigazgatási bírósági szabályok kidolgozását tűzte ki célul. Az általam vizsgált felszólalások szintén érintik a kérdéskört, hiszen a közigazgatási eljárási jog szabályainak egységes szerkezetbe foglalása minden korban sarkalatos kérdésnek számított, nem volt ez másképp az 1930-as években sem. Vladár Gábor királyi kúriai tanácselnök a felszólalásában részletesen írt a „jogszabályalkotás túltengéséről, amely nemcsak mennyiségi, hanem minőségi szinten is megjelenik”.² E szavakkal a jogszabályszövegek áttekinthetlenségét és érthetlenségét hangsúlyozta, valamint a folyamatos módosításukat, amelyek ennek következtében – sok esetben – kellő összefüggések nélkülivé lettek.

Magyary Zoltán álláspontja a kérdéses témába az volt, hogy kifejezetten a

* Témavezető: Dr. habil. Antal Tamás PhD egyetemi docens.

¹ LŐRINCZ LAJOS – NAGY ENDRE – SZAMEL LAJOS: *A közigazgatás kutatásának tudományos irányzatai*, Budapest, 1976. 391–413. p. (a hivatkozott rész Szamel Lajos munkája); HORVÁTH JENŐ: *Az utolsó húsz év története, 1920–1940*. In: *Közigazgatásunk nemzetközi kapcsolatai*, Szerk.: Mártonffy Károly. Budapest, 1941. 65–78. p.; SZAMEL LAJOS: *Magyary Zoltán és a közigazgatástudományi iskola*, Állam és Igazgatás, 1974. május. (5. szám) 394–409. p.; ANTAL TAMÁS: *Hódmezővásárhely törvényhatósága (1919–1944), Fejezetek a magyar városigazgatás történetéből*, = Dél-alföldi évszázadok 27. Szeged, 2010. 9–14. p.; RÉVÉSZ BÉLA (szerk.): *Vladár Gábor-émlékkötet*, Budapest, 2015.

² *Kodifikációs törekvések*. Magyar Közigazgatási Intézet, Budapest, 1933. 3. p.

megszaporodott jogszabályok között igyekezett összhangzott teremteni a szóban lévő tervezetével, hiszen ezek megléte nélkül a közigazgatás egyre költségesebbé és kevésbé hatékonyvá válhatott. Mártonffy Károly mindezek cáfolására a kodifikációtörténet jogszabályi egymásra torlódását és elfedését hozta fel, hiszen a jog mindig is az élet szabályzója volt, azonban, amikor felgyorsul az élet, akkor gyorsabb és jelentősebb jogszabály alkotói tevékenységet követel meg a társadalom. Nézete szerint a követendő jogszabályok száma sokkal kisebb volt, mint azt valójában gondolná a jogalkalmazó, hiszen a jelentős részük hatályon kívül helyeződött az idők folyamán.

A JOG MINT SZERVES EGÉSZ

Vladár Gábor a jogot egy szerves egésznek látta, akárcsak az emberi szervezet, és ha abba nem képes beilleszkedni egy új alkotóelem, akkor az idegen test marad, amely „élettelenül szenved és megrontja a jog testét is”.³ Ha a jogrendszer nem egy szerves élő egész lenne, hanem jogszabályi pontok pusztá összessége, akkor elvégezhetőnek tartotta volna egyféle gyűjtemény megalkotását, azonban ezt a jogfejlődés akkori állapotán elképzelhetetlennek gondolta, hiszen a polgári korban egy majdnem ezeréves történeti fejlődési folyamat eredménye volt a közjogi berendezkedésünk. A fentieket támasztotta alá Grosschmid Béni állításával, hogy a „jog nem paragrafusok halmaza, hanem élő, szerves test, amelynek a lelke a szokás”.⁴ Ezen álláspont a szokásjogi alapokon nyugvó társadalomban elfogadott volt, azonban a 20. század elején megfontoltabban kellett kezelni, attól függetlenül, hogy kartális alkotmánya nem volt az országnak.

KODIFIKÁCIÓS KÉRDÉSEK

Tovább elemezve a javaslatot, Vladár Gábor megítélése szerint érdemi kodifikáció nélkül, kizárólag a jogszabályok egymás mellé helyezésével – tehát egyféle kompilációval – akarták megoldani a hatályos jogszabályok rekonstrukcióját. Magyar Zoltán a felszólalásában igyekezett megcáfolni Vladár Gábor kritikáját arra vonatkozólag, hogy a tételes jog történelmi folyamat eredménye, azonban sajnálatosan a felszólaló gondolata – megítélésem szerint – személyeskedésbe fordult át, mivel jelentősnek tartotta annak megemlítését, hogy a jogi szigorlatait sikerrel tette le és így igenis tisztában volt a jogfejlődés történeti természetével. A tervezet elnevezésére és ezáltal a besorolására vonatkozólag Vladár Gábornál figyelhető meg disszonancia, hiszen mind Magyar Zoltán és Mártonffy Károly is hatályos jogszabályok hivatalos gyűjteményeként hivatkozik a rendelettervezetre. Azonban Vladár Gábor a hivatalos gyűjteményt nem tekinti kompilációnak, hiszen annak megalkotásával rendszerbe foglalják a joganyagot, a gyűjteményes munkák azonban nem így járnak el, éppen ezért tesz javaslatot egy, új összefoglaló jogszabály megalkotására. Mártonffy Károly felhívja a figyelmet arra, hogy az egységbe foglalás és a kompiláció ellentmond

³ Uo. 4. p.

⁴ Uo. 23. p.

egymásnak, ezáltal kizárja egymást.

Vladár Gábor megállapítása szerint először az életviszonyok alakultak ki, azután azokhoz igazítják a jogszabályokat, azaz a jog rendszerint utólag reagál az érintet kérdéskörre, azonban ennek a fordítottja is előfordulhat: ilyen esetben a jogalkotó szándékozik indukálni egy speciális életviszonyt, így a jogszabályok bonyolultsága az életviszonyok komplexitásából ered. Ezen nyilatkozatát elfogadhatjuk, hiszen mind a mai napig megállja a helyét.

Gruschmid Béni *Jogszabálytan* című művében lefektette, miszerint „közjogunk ereje azon nyugszik, hogy nincs codificálva”.⁵ Ezen állítása a fenti nyilatkozatával parallel volt, ezt vette alapul Vladár Gábor is, aki reményét fejezte ki arra vonatkozóan, hogy a jövőben nem fog előfordulni a közjogi jogszabályok összegezése, hiszen álláspontja szerint a jog a gyakorlatban élt, és a kodifikációval elveszítethet olyan elemeket, amelyek a régi szokásjogunkban még mindig benne laktak, és így a gyökereinkkel is szakítottak. További kérdésként merült fel nála: milyen típusú jogszabályok integrálódnak a joggyűjteménybe, kizárólag a törvények és a rendeletek, vagy esetleg a dekrétumok is, melyekre mindaddig hivatkoztak. A társadalmi viszonyok változásával új tartalommal töltődtek meg, így idomultak a változó viszonyokhoz és integrálódtak a jogrendszerbe. Mindezeket túl továbbra is csak a témaköröként történő kodifikációt fogadta el, azon belül is egy-egy témakörnek a teljesen részletekbe menő szabályozás mellett tette le a voksát a novelláris szabályozással szemben, erre hozza fel példának a pénzügyi tárgyú jogszabályok összegyűjtését. Jelen esetben egy kézikönyves tárgymutató megszerkesztését tartotta elfogadhatónak. Magyar Zoltán ismét személyes érvet hozott fel: nyilatkozata szerint a korábbi mutatók létrehozásában ő is részt vett, éppen ezért kezdett el gondolkodni a jogszabálygyűjtemény megalkotásán.

A felszólalók között a leggyakrabban hivatkozott joggyűjtemény a *Corpus Juris Canonici* volt, hiszen egységes szerkezetbe foglalta az egyházi jog legfontosabb kánonait. Így számos alkalommal szolgált példaként a *Corpus* a kompilációt tervező és megvalósítani szándékozó jogtudósok számára a történelemben, mely jelen esetben is igaz volt. Mártonffy Károly méltatta a CJC létrejöttét, hiszen több száz éves egyházi dokumentumok, zsinati határozatok között kellett összhangot teremteni, mely így a 16. századi kanonisztika egyik legnagyobb alkotásává vált.

A JOGI LEGITIMÁCIÓ

A közjogi gyűjtemény megszületéséhez az alkotók az Országgyűlés felhatalmazását szándékozták kikérni, amelyet Vladár Gábor aggályosnak tartott, hiszen egy ilyen jelentős munka esetében az egységes szerkezetbe foglalással a szerkezetük és a tartalmuk is megváltozna, kvázi új jogszabályt alkotnának. Továbbá azt sem tartotta elfogadhatónak, hogy a Királyi Kúria, mai szavainkkal fogalmazva: mintegy előzetes normakontroll alá vonja a tervezetet.

Magyar Zoltán nyilatkozata szerint ez nem pusztán a jogszabályok összegyűjtése, hanem azok rendszerbe foglalása lett volna az Országgyűlés közreműködésével. Mártonffy Károly a tervezet különlegességét hangsúlyozta azáltal, hogy már nem csak

⁵ Uo. 15. p.

miniszteri jóváhagyás alapján akarták megjelentetni, hanem a Kúriára kívánta ruházni annak jogát, hogy törvényességi szempontból elemezze az összeállítást, és kizárólag e felülvizsgálat után lehetett volna az Országgyűlésnek bemutatni.

CÉLSZERŰSÉGI KÉRDÉSEK

Célszerűségi szempontból értékelve a munkát Vladár Gábor célszerűtlennek tartotta, hiszen megítélésé szerint a jogkereső közönség nem forgatta az ilyen jellegű gyűjteményeket, valamint a jogalkalmazók számára pedig közömbös volt, mert nekik hivatalból kellett tudniuk eligazodni a jogszabályok között. Álláspontja szerint „a jog megismerésének és helyes alkalmazásának nem előfeltétele a hatályos jogszabályok hivatalos gyűjteménye”.⁶ Magyar Zoltán álláspontja alapján azonban az 1930-as években már annyira zavaros a közigazgatás, hogy abban maga az érintet személy sem igazodott el, ezért tekintette céljának egy egységes joggyűjtemény megalkotását. Egy-egy ügyel összefüggésben a hatóságok elkezdtek levelezni egymással az alkalmazandó jog kérdése miatt, amelynek következményeként több folyóméter ügyirat keletkezett. A probléma orvoslására másik megoldás volt, hogy a jogszabályok pontos ismerete nélkül döntötték el az ügyet, vagy esetleg egy hatálytalan jogszabályra hivatkozva tették azt, amely káros a jobbiztonság szempontjából.

Mártonffy Károly mindezt úgy ítélte meg, hogy Vladár Gábor célszerűségi álláspontja unikális volt a magyar jogalkalmazók között. Szerinte mindenkit olyan helyzetbe kellett hozni, hogy a jogot megismerhesse, és a gyűjtemény létrejötte is ezt szolgált volna. Mártonffy Károly mentorát támogatva kimondta, hogy a hivatalos gyűjtemény egyetlen célja a jogszabályok megismerésének és alkalmazásának megkönnyítése, és egyszerű előmunkálat akart lenni a törvénygyűjteményekhez vagy a jogszabályok több könyvben való megjelentetéséhez. A jogszabálygyűjtemény két jellemző vonással rendelkezne: az egyik, hogy a minisztérium hivatalos kiadása lenne, a másik, hogy ezzel együtt a minisztérium hivatalos állásfoglalását is jelentené.

ÖSSZEGRZÉS

Összefoglalva a fentieket megállapítható, hogy az összefoglaló közigazgatási joggyűjtemény megítélése vegyes volt a felszólalók között, azonban le kell szögezni, hogy Vladár Gábor mint *magánjogász és királyi Kúriai tanácselnök* volt az, aki a három személy közül ellenezte a gyűjtemény megalkotását. Magyar Zoltán, a korszak egyik legtekintélyesebb, közigazgatással foglalkozó jogtudósa, mintegy személyes ügyének tekintette a gyűjtemény megalkotását, ezen okból kifolyólag érthető, hogy az érzelmek is hangsúlyossá váltak nála. Mártonffy Károly Magyar Zoltán követője volt, egyben az Országos Gyakorlati Közigazgatási Vizsgabizottság elnökhelyettese is.

---

⁶ Uo. 32. p.